

ROLUL IMPOZITELOR ȘI TAXELOR LOCALE ÎN CONSOLIDAREA AUTONOMIEI FINANCIARE LOCALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

THE ROLE OF LOCAL TAXES IN STRENGTHENING LOCAL FINANCIAL AUTONOMY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU: 351.71:336.14:352(478)

<https://doi.org/10.59295/spd2025j.20>

Cristina CRAEVSCAIA-DERENOVA

ORCID: 0009-0004-8668-5764

E-mail: cristina.craevscaea.1981@gmail.com

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova;

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova

Summary. *This article describes the role of local taxes in improving the financial autonomy of local authorities in the Republic of Moldova. It focuses on the legal and institutional rules that govern fiscal decentralization and assesses their real-world implications for the budgetary strength of local administrative units. Particular attention is given to structural weaknesses, including a narrow local tax base, overreliance on transfers from the central government, and insufficient empowerment of local fiscal institutions. The research is based on a mixed-methods approach, combining qualitative analysis of legal and policy documents with quantitative evaluation of national financial data and revenue indicators from selected local governments. The conclusion supports the idea that Moldova's long-term fiscal sustainability depends on reforming its local tax system to promote transparency, stability, and fairness, while expanding the financial responsibilities of subnational authorities.*

Keywords: *financial autonomy, local budget, fiscal decentralization, tax, local fee.*

INTRODUCERE

În parcursul său de integrare europeană, precum și în contextul reformei administrative 2023-2030, Republica Moldova se confruntă cu necesitatea continuă de consolidare a autonomiei financiare locale, atât sub aspect decizional, organizatoric, cât și financiar. Tendințele centralizatoare ale sistemului de administrare, care își au rădăcinile în perioada sovietică și în scindarea excesivă teritorială, au fost perpetuate și după obținerea independenței. Fluxurile financiare continuă să fie canalizate predominant de la contribuabili către bugetul de stat, cu redistribuirea ulterioară a resurselor către teritorii, sub forma transferurilor cu destinație generală și specială. Această redistribuire, este, deseori, caracterizată printr-o lipsă de echitate și transparență, nefiind corelată proporțional cu contribuțiile și competențele reale ale unităților administrativ-teritoriale (în continuare UAT) [1, p. 187].

Pe parcursul celor peste trei decenii de independență, Republica Moldova a traversat multiple procese de reformare a administrației publice locale și a cadrului bugetar

aferent. Practic, fiecare guvernare a promovat o agendă proprie de reformă în domeniul administrației locale, deseori beneficiind de suportul partenerilor internaționali de dezvoltare. Cu toate acestea, rezultatele obținute au fost modeste, iar în ansamblu, aceste demersuri nu au reușit să își atingă obiectivele declarate.

Eșecul acestor reforme poate fi explicat printr-un complex de factori structurali și politici, printre care se evidențiază: absența unei viziuni strategice coerente și integrate; politizarea excesivă a procesului decizional și exploatarea reușită și cu succes a sloganului „aproprierea puterii de popor” [2, p. 20]; aplicarea unui model de reformă centralizat de tip „top-down”; lipsa unor consultări publice largi și a implicării efective a autorităților locale și a societății civile; inexistența unui consens politic și social durabil; caracterul netransparent al proceselor de elaborare și implementare a reformelor; graba în adoptarea deciziilor; precum și lipsa unor evaluări de impact riguroase și fundamentate empiric.

Deficiența principală a acestor inițiative reformatoare a fost ignorarea dimensiunii descentralizării reale, atât administrative, cât și financiare, precum și subaprecierea nevoilor concrete ale cetățenilor, care s-au confruntat adesea cu dificultăți sporite în accesarea serviciilor publice esențiale, ca urmare a unei organizări instituționale inadecvate, lipsa funcționarilor calificați și a unei redistribuiri ineficiente a competențelor și resurselor. În paralel, numeroase unități administrativ-teritoriale, inclusiv localități urbane, au intrat într-un proces de degradare funcțională și economică, determinat de un nivel redus de autonomie financiară locală și de centralizarea excesivă a furnizării serviciilor publice.

Analiza rolului impozitelor și taxelor locale capătă o relevanță deosebită din perspectiva reformei administrativ-teritoriale 2023–2030, întrucât una dintre principalele provocări ale acesteia o constituie tocmai asigurarea sustenabilității financiare a unităților administrativ-teritoriale, în special a celor de nivelul întâi, crearea unor structuri administrative viabile, cu o capacitate crescută de a-și gestiona propriile resurse.

Prezentul studiu își propune drept scop analiza rolului impozitelor și taxelor locale în constituirea bugetelor UAT și asigurarea autonomiei financiare locale. Pentru realizarea acestui scop, au fost trasate următoarele sarcini: analiza conceptului de autonomie financiară locală, evidențierea particularităților sistemului fiscal al Republicii Moldova, analiza cadrului juridic și studii de caz privind impozitele și taxele locale, identificarea problemelor existente în materie de autonomie financiară și formularea recomandărilor în vederea consolidării bazei fiscale locale, în concordanță cu angajamentele asumate în cadrul reformei administrative și al parcursului european al Republicii Moldova.

MATERIAL ȘI METODĂ

În vederea realizării obiectivelor propuse în cadrul acestui articol, a fost aplicată o metodologie mixtă, fundamentată atât pe analiza doctrinară și legislativă, cât și pe cercetarea empirică a realităților bugetare locale din Republica Moldova. Metodologia aleasă permite examinarea complexă a relației dintre sistemul impozitelor și taxelor locale și gradul de autonomie financiară a autorităților administrației publice locale, în contextul reformelor în curs și al standardelor europene.

Din metodele teoretico-juridice au fost utilizate analiza normativă pentru studiul cadrului legal național și internațional în domeniul finanțelor publice locale, cu accent pe Legea finanțelor publice locale nr. 397/2003, Codul fiscal al Republicii Moldova, Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435/2006, precum și Carta europeană a autonomiei locale. De asemenea, au fost analizate modificările recente introduse în contextul reformei administrativ-teritoriale 2023–2030.

Analiza doctrinară a inclus examinarea lucrărilor unor specialiști notorii precum Andrei Smochină, Iurie Țap, Aurel Simboreanu, Angela Secrieru, Sergiu Cornea, Serghei Palihovici, care au fundamentat conceptul de administrație publică în corelație cu principiile statului de drept, accentuând importanța organizării raționale și funcționale a autorităților administrative și asigurării autonomiei locale.

Metodele empirice au inclus analiza statistică, prin colectarea și interpretarea datelor furnizate de OCDE și de autoritățile publice locale, cu referire la: evoluția ponderii veniturilor proprii în bugetele locale; structura impozitelor și taxelor locale; gradul de dependență de transferurile de la bugetul de stat; variațiile între diferite tipuri de UAT (comune, orașe, municipii).

În cadrul demersului investigativ, metoda studiului de caz a fost utilizată pentru analiza bugetului municipal Bălți pentru anul 2025, permițând o evaluare aprofundată a gradului de colectare a impozitelor și taxelor locale, a execuției bugetare, precum și a nivelului de autonomie financiară a autorității publice locale.

Analiza comparativă a fost utilizată pentru a evidenția diferențele și similitudinile dintre Republica Moldova și statele europene în ceea ce privește autonomia fiscală locală, precum și pentru a identifica bune practici care pot fi preluate, iar metoda induktiv-deductivă a fost aplicată în procesul de formulare a concluziilor și a recomandărilor, pornind de la analiza concretă a situației fiscale locale și extrapolând spre generalizarea unor direcții de reformă.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Autonomia locală a devenit un principiu definitoriu al administrației publice, care atrage după sine reprezentarea locală cu ajutorul căreia, colectivitățile locale administrează de sine stătător, o parte importantă a treburilor publice. Implementarea în practică a acestui principiu, s-a dovedit a fi una dintre cele mai complicate sarcini ale reformei politice și administrative din Republica Moldova. În acest sens, pentru depășirea situației create, este important de a elabora și fundamenta din punct de vedere teoretic, conceptele de autonomie locală, autonomie gestionară (patrimonială), subiect al autonomiei locale și nu în ultimul rând pe cel de colectivitate locală [3, p. 514].

Profesorul A. Simboreanu consideră că esența autonomiei locale constă în stabilirea unui statut distinct al comunităților locale din unitățile administrativ-teritoriale și al autorităților administrației publice ale acestora în raport cu administrația de stat, fie administrația publică centrală, fie cea desconcentrată în teritoriu [4, p. 213].

Autonomia financiară locală constituie un element fundamental al funcționalității statului de drept și al descentralizării efective, permițând unităților administrativ-teritoriale să gestioneze resurse proprii, să furnizeze servicii publice de calitate și să răspundă eficient la nevoile comunităților locale. Potrivit autorului Țap I., "Autonomia financiară se realizează prin adoptarea propriilor bugete, independente și separate de cele ale statului. Colectivitățile locale dispun de bază fiscală proprie (distinctă de cea a statului), cuantumul cărora este stabilit în conformitate cu Legea privind finanțele publice locale. Resursele financiare ale colectivităților locale trebuie să fie proporționale cu competențele alocate acestora de Constituție sau de lege" [5, p. 70].

O schimbare de paradigmă în direcția consolidării autonomiei financiare locale a intervenit odată cu adoptarea Constituției Republicii Moldova din anul 1994, moment ce a marcat începutul unei abordări mai pragmatice în reformarea administrației publice. Această perioadă se remarcă, prin instituirea la nivel constituțional, prin art. 109, a principiilor de bază ale administrației publice locale: autonomia locală, descentralizarea serviciilor publice, eligibilitatea autorităților administrației publice locale și consultarea cetățenilor în probleme locale de interes deosebit [6, art.109]. Totodată, autoritățile administrației publice locale, potrivit doctrinarului Smochină A., beneficiază de autonomie decizională, organizațională, gestionară și financiară, au dreptul la inițiativă în tot ceea ce privește administrarea treburilor publice locale, exercitându-și, în condițiile legii, autoritatea în limitele teritoriului administrat, iar aplicarea principiilor enunțate nu poate afecta caracterul unitar și indivizibil al statului [7, p. 22].

Etapă postconstituțională, denumită de unii autori drept a treia fază de reformă a administrației publice locale, s-a concretizat în adoptarea unui cadru legislativ adaptat noilor condiții social-economice ale statului [8, p. 170]. Un moment semnificativ în acest proces îl constituie adoptarea, la 6 noiembrie 1998, a Legii privind administrația publică locală [9], abrogată prin Legea nr. 123 din 18.03.2003 [10], care ulterior a fost, la fel, abrogată prin Legea nr. 436 din 28.12.2006, care oferă cadrul juridic pentru organizarea UAT-urilor și reglementează raporturile dintre autoritățile centrale și cele locale, inclusiv sub aspectul gestionării bugetelor locale [11].

Cadrul normativ relevant autonomiei financiare locale și descentralizării include și Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială [12], Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă, care reglementează transferul competențelor și resurselor de la nivel central către autoritățile locale, promovând autonomia funcțională, organizatorică și financiară a acestora [13], Legea finanțelor publice locale nr. 397 din 16.10.2003, care constituie actul de bază în materie fiscal-bugetară la nivel local, ce stabilește modul de formare, administrare și utilizare a resurselor financiare ale unităților administrativ-teritoriale, reglementând categoriile de venituri proprii (inclusiv impozite și taxe locale), transferuri de la bugetul de stat și împrumuturi locale [14], Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, nr. 225 din 31 iulie 2023 [15]. Aceste acte legislative constituie fundamentul juridic esențial pentru examinarea structurii actuale a organizării administrativ-teritoriale în Republica Moldo-

va, precum și a regimului resurselor financiare gestionate de autoritățile administrației publice locale.

De asemenea, procesul de integrare în Uniunea Europeană impune respectarea principiilor subsidiarității și autonomiei locale, consacrate în Carta Europeană a Autonomiei Locale, ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1253 din 16.07.1997 [16]. În acest sens, se impune armonizarea legislației fiscale locale cu standardele europene, precum și îmbunătățirea mecanismelor de stimulare a veniturilor proprii.

Impozitele și taxele locale, în calitate de componente centrale ale veniturilor proprii ale bugetelor UAT, dețin un rol esențial în realizarea acestui obiectiv, conform prevederilor cadrului normativ enunțat anterior. Capacitatea autorităților publice locale de a genera venituri fiscale proprii reflectă, în mod direct, gradul de autonomie financiară și responsabilitate fiscală, iar colectarea și utilizarea eficientă a acestor resurse devine un indicator al maturității administrative și al sustenabilității financiare ale unităților administrativ-teritoriale.

Potrivit autorilor Secieru A., Dragomir L. și Petroia A., ”Gradul de autonomie locală a unei comunități depinde, în mare măsură, de ponderea veniturilor realizate pe plan local (veniturile proprii) comparativ cu alte surse de venituri ale bugetului local. Ideală ar fi situația dacă veniturile proprii ar acoperi cheltuielile efectuate în scopul satisfacerii nevoilor locale. În realitate, acest lucru se întâmplă foarte rar” [17, p. 8].

Resursele bugetelor locale cuprind totalitatea veniturilor și a surselor de finanțare ale bugetelor respective. Unitățile administrativ-teritoriale din Republica Moldova își formează veniturile din următoarele surse: 1) venituri generale: a) venituri proprii; b) defalcări, conform cotelor procentuale, de la impozitele și taxele de stat, stabilite prin Legea finanțelor publice locale, nr. 397 din 16.10.2003; c) transferuri cu destinație generală și specială; d) granturi pentru susținerea bugetului; 2) venituri colectate; 3) granturi pentru proiecte finanțate din surse externe. Sursele de finanțare ale bugetelor locale se formează din: a) operațiuni cu împrumuturi; b) operațiuni aferente vânzării și privatizării patrimoniului public; c) operațiuni cu soldurile în conturile bugetului; d) alte operațiuni cu activele financiare și cu datoriile bugetului [14, art. 4].

Astfel, veniturile proprii, sunt venituri ale bugetelor locale, formate, conform Codului fiscal și altor acte legislative, din impozitele, taxele și alte plăți care se încasează direct și integral la bugetele respective și care rămân în proporție de 100% în bugetele locale. Veniturile proprii trebuie deosebite de defalcările de la impozitele și taxele generale de stat. Din cauza centralizării puternice a resurselor financiare la nivelul bugetului de stat, bugetele orașelor și municipiilor sunt destul de restrânse în baza fiscală din contul veniturilor proprii.

Potrivit art. 6 al Codului Fiscal stabilește că în Republica Moldova se percep impozite și taxe de stat și locale. Sistemul impozitelor și taxelor de stat include: a) impozitul pe venit; b) taxa pe valoarea adăugată; c) accizele; d) impozitul privat; e) taxa vamală; f) taxele rutiere; g) impozitul pe avere; h) impozitul unic de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației.

Sistemul impozitelor și taxelor locale include: a) impozitul pe bunurile imobiliare și a¹) impozitul privat; b) taxele pentru resursele naturale; c) taxa pentru amenajarea teritoriului; d) taxa de organizare a licitațiilor și loteriilor pe teritoriul unității administrativ-teritoriale; e) taxa de plasare (amplasare) a publicității (reclamei); f) taxa de aplicare a simbolicii locale; g) taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii; h) taxa de piață; i) taxa pentru cazare; j) taxa balneară; k) taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orășenești și satești (comunale); l) taxa pentru parcare; p) taxa pentru parcaj; r) taxa pentru salubritate; s) taxa pentru dispozitivele publicitare [18, art. 6].

Cota impozitelor și taxelor locale se stabilește prin decizia autorității reprezentative și deliberative la nivel local – consiliului (sătesc, comunal, orășenesc, municipal), iar cota defalcărilor în bugetele UAT de la impozitele și taxele generale de stat este stabilită, în formă procentuală, prin art 5 din Legea finanțelor publice locale. Este de menționat că pentru unele impozite și taxe locale, cota poate fi procentuală (spre exemplu: în municipiul Bălți pentru anul 2025, este stabilită cota de 0,2% pentru impozitul pe bunurile imobiliare cu destinație locativă: case, apartamente, garajuri, calculate din valoarea estimată a bunurilor imobiliare; taxa pentru plasarea publicității în mărime de 5%, taxa de aplicare a simbolicii locale de 0,1%, taxă pentru cazare de 5%), precum și în sumă fixă (spre exemplu, în municipiul Bălți în 2025, avem 240 lei anual pentru fiecare salariat taxa pentru amenajarea teritoriului, taxa de piață de 70 de lei anual 1 m² pentru piața de haine, taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe rutele municipale, orășenești și satești (comunale) – de 500 lei pentru fiecare unitate de transport până la 8 locuri inclusiv)[19, Anexa 8 și 9].

Astfel, pentru bugetele satelor (comunelor), orașelor (municipiilor, cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău) avem defalcări de la impozitul pe venit al persoanelor fizice, excepție făcând bugetele satelor (comunelor) și ale orașelor (municipiilor) din componența unității teritoriale autonome cu statut juridic special (Gagauz-Yeri): - pentru bugetele satelor (comunelor) și ale orașelor (municipiilor), cu excepția orașelor-reședință de raion (municipiilor-reședință de raion) - 100% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective; - pentru bugetele orașelor-reședință de raion – 50% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective; - pentru bugetele municipiilor-reședință de raion – 50% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective; și defalcări de la taxele pentru resursele naturale în proporție de 50% din volumul total colectat pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective [14, art. 6].

Pentru municipiile Bălți și Chișinău, care au statut de UAT de nivelul doi, sunt prevăzute defalcări de 50% de la impozitul pe venit al persoanelor fizice colectat pe teritoriul municipiilor respective și, la fel, 50% de la taxele pentru resursele naturale. Majorarea cotei procentuale de defalcări pentru municipiul Bălți de la 45% la 50%, a adus suplimentar în bugetul municipal Bălți cca 15 mln lei.

În indicatori economici concreți, în bugetul municipiului Bălți pentru anul 2025, care, de altfel, a fost aprobat extrem de tardiv, la 20.05.2025, au fost calculate venituri în sumă de 1 151 889,2 mii lei și la cheltuieli în sumă de 1 180 557,8 mii lei, cu soldul bugetar în sumă de - 28 668,6 mii lei, (cu o creștere de cca 10% comparativ cu bugetul aprobat pentru anul 2024), inclusiv transferuri în sumă de 755 751,2 mii lei sau 65,61% din volumul total al veniturilor. Comparativ cu veniturile aprobate pentru anul 2024, veniturile generale sunt prognozate cu o creștere de 107,6 la sută și sunt compuse din: 1. venituri proprii, estimate în sumă de 87 437,0 mii lei, cu 1 679,0 mii lei, sau cu 2,0 la sută mai mult decât cele aprobate în anul 2024. 2. defalcări de la impozite și taxe de stat se prognozează în sumă de - 236 815,9 mii; 3. transferuri, estimate în sumă de 755 751,2 mii lei, în creștere de cca 10%.

Veniturile proprii ale bugetului municipal Bălți se formează din impozite pe proprietate (26 252,0 mii lei), taxe pentru mărfuri și servicii de cca 53 220,5 mii lei, dintre care taxa pentru patenta de întreprinzător (700,0 mii lei), taxele locale (51 910,5 mii lei), impozite pe venit 239 450,0 mii lei și alte venituri prevăzute de legislație:

1.1. Impozitele pe proprietate, care se compun din impozitul funciar, impozitul pe bunurile imobiliare și impozitul privat pentru anul 2025 s-au prognozat în sumă de 26 252,0 mii lei (cu 144,0 mii lei mai puțin față de suma aprobată pentru anul 2024).

1.2. Estimarea încasărilor taxei pentru patenta de întreprinzător s-a efectuat în conformitate cu prevederile Legii RM nr.93-XIV din 15 iulie 1998 „Cu privire la patenta de întreprinzător”, cu modificările și completările ulterioare. La taxa pentru patenta de întreprinzător indicii prognozați pentru anul 2025 sunt prognozați în sumă de 700,0 mii lei.

1.3. Încasările pe impozit pe venitul persoanelor fizice ce desfășoară activități independente în domeniul comerțului s-au prognozat în sumă de 2 600,0 mii lei.

1.4. Alte venituri prevăzute de legislație, la care se referă, plata pentru certificatele de urbanism și autorizațiile de construcție sau desființare, încasată în bugetul local de nivelul II, arenda terenurilor cu destinație agricolă și cu altă destinație decât cea agricolă, amenzi și sancțiuni, precum și alte venituri care includ redevența și impozitul unic perceput de la rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației s-au prognozat în sumă de 7 174,5 mii lei.

1.5. Taxele locale pentru anul 2025 s-au prognozat în sumă de 51 512,7 mii lei cu o majorare comparativ cu indicii aprobați pentru anul 2024 cu 3,7 la sută sau cu 1 834,0 mii lei. Poziția dominantă în volumul total al încasărilor planificate pe taxele locale pentru anul 2024 ocupă mijloacele de la *taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii* – 63,9 la sută; *taxa de piață* – 12,8 la sută; *taxa pentru amenajarea teritoriului* – 10,0 la sută; taxa pentru dispozitivele publicitare – 5,3 la sută; taxa pentru prestarea serviciilor de transport auto de călători pe teritoriul municipiilor, orașelor și satelor (comunelor) – 3,0 la sută [19].

CONCLUZII

Analiza efectuată în cadrul prezentului articol, a relevat faptul că sistemul actual al impozitelor și taxelor locale din Republica Moldova joacă un rol important, dar încă insuficient consolidat, în ceea ce privește asigurarea unei autonomii financiare reale a unităților administrativ-teritoriale. Deși cadrul normativ permite, în principiu, autorităților publice locale să dispună de resurse financiare proprii, realitatea practică evidențiază o dependență structurală de transferurile de la bugetul de stat, o bază fiscală locală fragilă și o capacitate redusă de colectare a veniturilor proprii.

Unul dintre cele mai stringente obstacole identificate este discrepanța majoră între responsabilitățile delegate autorităților locale și resursele financiare puse efectiv la dispoziția acestora. În multe cazuri, veniturile din impozite și taxe locale nu acoperă nici măcar cheltuielile administrative de bază, ceea ce subminează principiul subsidiarității și responsabilității fiscale. Veniturile locale, impozitele și taxele colectate trebuie să satisfacă necesitățile de dezvoltare curentă, precum și necesitățile de dezvoltare a infrastructurii pentru susținerea noilor proiecte de dezvoltare. În majoritatea cazurilor bugetul local e asociat cu satisfacerea necesităților activităților deja existente.

Pondere veniturilor proprii în bugetele locale rămâne modestă, iar dependența de transferurile de la bugetul de stat (65,61% în mun. Bălți, iar în alte localități 70-80%) este în continuare ridicată. Discrepanțele teritoriale și inegalitățile de capacitate fiscală între UAT-uri subminează principiul echității fiscale și afectează coeziunea teritorială.

Astfel, potrivit Raportului OCDE din 14.04.2024, privind planificarea bugetară în Republica Moldova și managementul finanțelor publice, autoritățile publice locale au multiple responsabilități în procesul bugetar, inclusiv elaborarea unor măsuri menite să extindă baza fiscală și să asigure sustenabilitatea bugetelor locale pe termen mediu și lung. Cu toate acestea, autoritățile locale depind într-o măsură considerabilă de transferurile din bugetul de stat. Aproximativ 70% din totalul cheltuielilor autorităților publice locale, potrivit OCDE, sunt finanțate din transferuri de stat, circa 25% din venituri proprii, iar restul de aproximativ 5% prin împrumuturi, supuse aprobării Ministerului Finanțelor [20].

Reforma administrativ-teritorială 2023–2030, inițiată de Guvernul Republicii Moldova, oferă un cadru favorabil pentru consolidarea autonomiei fiscale, prin reorganizarea teritorială, creșterea capacității administrative și lărgirea bazei impozabile [21]. Totuși, succesul reformei depinde în mare măsură de corelarea acesteia cu politici fiscale locale eficiente și de susținerea autorităților locale în implementarea unui sistem modern de colectare și gestiune a veniturilor proprii. În vederea consolidării autonomiei financiare locale prin intermediul impozitelor și taxelor locale, se impun următoarele măsuri legislative, administrative și instituționale: dezvoltarea unor mecanisme eficiente de echilibrare fiscală intercomunală, care să asigure echitate între localitățile cu capacitate fiscală diferită și să prevină adâncirea disparităților teritoriale; corelarea reformei administrativ-teritoriale cu reforma fiscală, astfel încât localitățile amalgamate să beneficieze de stimulente reale pentru maximizarea autonomiei financiare; revederea mecanismului de

distribuire a impozitelor și taxelor generale de stat, prin realocarea unei părți din TVA în localități.

În paralel, procesul de integrare europeană implică alinierea Republicii Moldova la standardele Consiliului Europei și ale Uniunii Europene în materie de autonomie locală. În comparație cu practica statelor membre ale Uniunii Europene, Republica Moldova se află într-un stadiu incipient în ceea ce privește gradul de autonomie fiscală locală. În țări precum Estonia, Polonia sau Franța, autoritățile locale au competențe mult mai largi în stabilirea cotelor fiscale, în crearea de noi surse de venit local și în contractarea de împrumuturi pentru finanțarea dezvoltării teritoriale.

Așadar, autonomia financiară a autorităților publice locale din Republica Moldova nu poate fi consolidată fără o reformă coerentă și profundă a sistemului impozitelor și taxelor locale, dar și repartizării veniturilor generale de stat. Consolidarea impozitelor și taxelor locale nu este doar o chestiune tehnică, ci o expresie directă a democrației locale funcționale. Aceasta trebuie să fie realizată în strânsă legătură cu reforma administrativ-teritorială și cu procesul de integrare europeană, având ca obiectiv final crearea unor comunități locale autonome, responsabile și capabile să contribuie activ la dezvoltarea durabilă a țării.

REFERINȚE:

1. CORNEA, S. Organizarea teritorială a puterii publice în Republica Moldova: Manual universitar. Cahul: Ed. "Centrografic", 2019. 343 p. ISBN 978-9975-88-048-0.
2. PALIHOVICI, S. Contradicțiile reformei administrativ-teritoriale în Republica Moldova. În: *Administrarea Publică*, 2017, nr. 2(94), pp. 19-23. ISSN 1813-8489.
3. GROZAV, S. Descentralizarea și autonomia locală – premisă a calității serviciilor publice calitative. În: *Cadastru și Drept*, 30 septembrie - 1 octombrie 2021, Maximovca. Chișinău Republica Moldova: Universitatea Agrară de Stat din Moldova, 2022, Vol.55, pp. 511-517. ISBN 978-9975-64-271-2; 978-9975-64-328-3.
4. SÎMBOTEANU, A. Administrația publică: Teorie, istorie, actualitate: (Monografie). Universitatea de Stat din Moldova, Academia de Administrare Publică. Chișinău: CEP USM, 2023. 413 p. ISBN 978-9975-3542-4-0
5. ȚAP, I. Conceptul de autonomie locală – principiu fundamental privind dezvoltarea funcțională și instituțională a administrației publice locale. În: *Teoria și practica administrării publice*, 19 mai 2017, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: S.C. „Elan Poligraf” S.R.L., 2017, pp. 68-72. ISBN 978-9975-3019-6-1.
6. Constituția Republicii Moldova din 29 iulie 1994 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=111918&lang=ro [Accesat: 2.07.2025].

7. SMOCHINĂ, A., CEBANU, I. Evoluția instituției alegerilor locale după declararea independenței Republicii Moldova. În: *Moldoscopia*, 2022, nr. 1(96), pp. 10-25. ISSN 1812-2566. DOI: [https://doi.org/10.52388/1812-2566.2022.1\(96\).01](https://doi.org/10.52388/1812-2566.2022.1(96).01)
8. ȘAVGA, Al. Descentralizarea administrativă în Republica Moldova: realizări și probleme. În: *Teoria și practica administrării publice*, 17 mai 2019, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2019, pp. 170-174. ISBN 978-9975-3240-4-5.
9. 9. Legea privind administrația publică locală, nr. 186 din 6.11.1998 (abrogată). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=126280&lang=ro [Accesat: 2.07.2025].
10. Legea privind administrația publică locală, nr. 123 din 18.03.2003 (abrogată). Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=28788&lang=ro [Accesat: 2.07.2025].
11. Legea privind administrația publică locală, nr. 436 din 28.12.2006. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=148230&lang=ro# [Accesat: 2.07.2025].
12. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, nr. 764 din 27.12.2001 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125095&lang=ro# [Accesat: 2.07.2025].
13. Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435 din 28.12.2006 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=135846&lang=ro# [Accesat: 2.07.2025].
14. Legea finanțelor publice locale, nr. 397 din 16.10.2003 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125263&lang=ro# [Accesat: 2.07.2025].
15. Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale, nr. 225 din 31 iulie 2023 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=138655&lang=ro# [Accesat: 2.07.2025].
16. Hotărârea Parlamentului privind ratificarea Cartei Europene pentru Autoadministrarea Locală, nr. 1253 din 16.07.1997 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=62293&lang=ro# [Accesat: 30.06.2025].
17. SECRIERU, A. Impozitele și taxele locale: Ghidul autorităților publice locale / Angela Secrieru, Lilia Dragomir (Rotaru), Andrei Petroia; Progr. Comun de Dezvoltare Locală Integrală (PCDLI), Progr. Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women). Chișinău: 2016 (Tipogr. "Bons Offices"). 108 p. ISBN 978-9975-87-076-4.
18. Codul Fiscal al Republicii Moldova, nr. 1163-XIII din 24.04.1997 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120061&lang=ro# [Accesat: 4.07.2025].
19. Decizia Consiliului municipal Bălți cu privire la aprobarea bugetului municipal

- Bălți pentru anul 2025 în a doua lectură, nr. 7/2 din 20.05.2025 Disponibil: <https://actelocale.gov.md/ral/act/cu-privire-la-aprobarea-bugetului-municipal-b%C4%83l%C5%A3i-pentru-anul-2025-1916764.html> [Accesat: 4.07.2025].
20. OECD Report: Budgeting in Moldova. PUBLIC GOVERNANCE DIRECTORATE COMMITTEE OF SENIOR BUDGET OFFICIALS, 19.04.2024 Disponibil: [https://one.oecd.org/document/GOV/SBO\(2024\)8/en/pdf](https://one.oecd.org/document/GOV/SBO(2024)8/en/pdf) [Accesat: 4.07.2025].
21. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, nr. 126 din 15.03.2023 Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140474&lang=ro# [Accesat: 4.07.2025].